

ÆAma Taqe ka G!ama Da'ama kota gheghemh sa koara HIV

A re !'han tca da'abi sa o 90% he kxae HIV te ho Æama ka ko hi taqesin? Ka cete o tci Å'hoan te xabe n,om jan, gheghemh sa gÆa'i Åxoa hi Å'aesi ko HIV te ku !ao ko Æ'aea si ciniha Åoa o barah tsan. Te Æ'a nomarasa ciniha Åoa Æau ho ka Å'aesi, te tia , 'ang gesin xabe gea Namibia n!ang he xoana n,ai n,oma ka Å'ae.

Te HIV Æama taqe ka g!a'ama da'ama (MTCT) ku Æama dshaua Æae ha g!u, Ækoa Åkau, gÆa'I kana n,ai mq khoea. Te , 'anga ku n,ai Ækoa ka Å'ae ko ku !'uian gheghemh ko HIV ku !aua ka Å'ae ko "!'uin , 'an Æama taqe k aka g!a'ama da'ama"(PMTCT). Te PMTCT proxrama koh g!a'ama Namibia n!ang ko 2002 te Æ'aika thithuian khoe ko nasaqri sa , 'hai ko n!ore n!ang. Te !'angse koHIV ko dshausa n!obe hi Å'aesi cete o tci n!a'an-n!a'an ko !'uin , 'huia Æ'a Åkaea te ka cete o tci n!uia gea PMTCT proxrama. K dsha hoa ha Å'ae ko HIV Æ'aka ka kaice o tci n!a'an-n!a'an ka ha ku tchin n!om (ARV) ka kahin ha !'uian Æ'a Åkaea ko ha da'ama. Te 'msa jan he gaqu cete kaice o tci n!a'an-n!a'an ko PMTCT-proxrama.

Ka cete kaice o tci n!a'an-n!a'an ko ka se ce du ka Å'ae ko HIV khoea he kxae ju n!uia koqa koara, , xau tcisa o koqa-koqa he Åoa jan. Ko dshaua kxae HIV Åoa sin Å'an ha gheghema ko Æ'a Åkaea. HIV ku , 'huia Å'an ha Å'ae ko , 'angsa , 'hai. Ju n!ui ku , 'aun !'han tci n!ui ko Æ'akoa n!ang !'han tca ha o !'huian ha Å'ae. Æ'A , 'ang tcisa !'han oka kahin ku oo ka dshau gesin !'han ka ko ka ha gÆa'i te da'ama ku koara Æ'a Åkaea. Te tia Namibia n!om Ækoa kxaosi ku n!Ea te ko dshau gesin te Åoa ku g!aea n!om khoea ka se hi Å'aesi.Æ'aea hi ka g!aea n!om tjua ok aka o Ækoa Åoa jan. Te Æ'a Æ'aea xabe n!om tjua ka Åoa !'han sit ci dua kana si gheghemh Åxoah n!ang tci ooa. Si xabe Åoa g!ae !'han , 'angsa si ku du ka n!Euri !'uian si gheghemh ko Æ'a Åkaea. Te Æ'a , 'anga kahin n!Eae te Æ'a jusa , 'hai koh ge Åxoa HIV barah sa , 'hai-ka sin o barah sa o twentax he ce g,ain. Æ'Aea to'a he koqa o Æ'a Åkaea ka ge he ju Åoa g!ae ku !'angse si Å'aesi, ka , 'aun Æau !'han tca HIV te ku n,om ha Å'ae te xabese dshau !'han he ha kxae Æ'a Åkaea,Æ'a , 'anga to'a ha !'han ka hui ha Å'ae ka ko ha da'ama he ciniha Åoa gÆa'i ha Å'ae te Åoa ho Æ'a Åkaea.

Dshausa kxae-HIV Åoa kare ku n,ai mq si gheghemh te tia ku Æ'ama Å'an hi ko ku. Te !ka ta'm Åkau Æ'aka Æ'a da'abi sa Åoa !aoa HIV kota AIDS te tia o Åkae gesin n!ana tsxana, kosin Åkaesa Åoa toma HIV khoea. N!aroh g!aian o Anna Coutsoydis, he o Ækoa tsia Da'abi ÅXoah he gea n!aroh Åho n!a'an he gea KwaZulu-

Natal, Durban, ku ko "Dshausi te Åoa !oa si Å'aesi ko tci Å'hoan ko tca oo he g!o'a ku te o n!aba[Å'an da'abi !oa] te kua o tora n!ang ga te o tci ÅkainÅkain; khama k ate Åoa o Æ'ae waqnke tci ooa te cete n!o'o ka kxuia".G!oa ku, ko dshausa tchi ARVs, Åoa sin ku Å'an gheghemh ko 'm jansin sahi ama n!angsi ku n,ai !'am te xabe ku Å'an gheghemh Æ'a hi ama n!angsi ku !'uian hi ko Åkae sa o !ao gasi. Ka o tci n!a'an ko ka dshausi ku tchi ARVs he ka n,ai g!aoha si Å'angsi.

Te ka o kaice o , 'huian Æ'aea o gÆa'i Æ'aesi, ka gea Æ'ami n!anga o 10-40%. Khama kahin ke, ka kaice o , 'ang ko !'uin ka Åkae n!Eau , 'aun Æama taqe ka g!a'ama da'ama ko gÆa'i khoara jan he n!ana n!om tjua kota g!amsi. Te PMTCT proxrama cete ciniha ku g!kobog!kobo tca g!oa ku ku oo n,aoa ko n!ana , 'anga sa Æama HIV. Te PMTCT-proxrama o , 'ah jan ko n!oma!o Åxoah kota da'abi sa g!ae koara HIV/AIDS.

bu.digication.com

By: Anna Pelleberg
Translated: Dshausi ÅXoah

Sources: www.unicef.org
www.ilo.org/

www.who.int

www.avert.org
www.who.int/bulletin/volumes/88/1/10-030110/en/